

*Робоча програма
навчальної дисципліни*

Цифрова журналістика

K a r a z i n M e d i a T o p o s G r o u p 2 0 2 0

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Катедра медіакомунікацій

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-педагогічної
роботи

“ _____ ” _____ 2020 р.

Робоча програма навчальної дисципліни

ЦИФРОВА ЖУРНАЛІСТИКА

рівень вищої освіти другий (магістерський)

галузь знань 06 – «Журналістика»

спеціальність 061 – «Журналістика»

освітньо-професійна програма «Аудіовізуальні медіа та цифрова журналістика»

вид дисципліни обов'язкова

факультет соціологічний

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою соціологічного факультету Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна

27 серпня 2020 року, протокол № 9

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: Наталія КОБЗАР, кандидатка філологічних наук,
доцентка катедри медіакомунікацій;
Катерина ЯРЕСЬКО, кандидатка педагогічних наук,
доцентка катедри медіакомунікацій;
Євген МАСЛОВ, старший викладач катедри медіакомунікацій;
Ігор СОЛОМАДІН, старший викладач катедри
медіакомунікацій

Програму схвалено на засіданні катедри медіакомунікацій

Протокол від 26 серпня 2020 року № 9

Завідувачка катедри медіакомунікацій

_____ Лідія СТАРОДУБЦЕВА

Програму погоджено науково-методичною комісією соціологічного факультету

Протокол від 27 серпня 2020 року № 1

Голова науково-методичної комісії соціологічного факультету

_____ Юлія СОРОКА

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Цифрова журналістика» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки другого (магістерського) рівня спеціальності 061 – «Журналістика» освітньо-професійної програми «Аудіовізуальні медіа та цифрова журналістика»

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни: надання студентам теоретичних знань про технології цифрових медіа й практичних навичок роботи в конвергентному ньюзрумі, оволодіння методами продюсування і менеджменту інноваційних медіапроектів у галузі цифрової журналістики; ознайомлення з феноменом блогінгу та особливостями журналістської діяльності в добу цифрових медіа; розкриття специфіки блогінгу та громадянської журналістики у системі сучасних засобів масової комунікації; ознайомлення студентів із трансформацією комунікативних практик сьогодення під впливом нових інформаційних технологій; формування навичок професійно-практичної діяльності блогера та громадянського журналіста. Дисципліна є обов'язковою, тісно пов'язана з дисциплінами «Аудіовізуальні медіа», «Відеопродакшн», «Журналістські стандарти», «Журналістська майстерність» і посідає одне з ключових місць в освітньо-професійній програмі.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни: оволодіння базовими знаннями в галузі сучасних інформаційних технологій, комунікативістики, концепцій інформаційного суспільства, основ аудіовізуальних медіа та цифрової журналістики, теорій медіа та уміння їх використовувати в професійній діяльності; використання інструментальних знань щодо різних видів аудіовізуального медіадискурсу з метою ефективного виконання професійних завдань; розкриття специфіки блогінгу в культурі цифрових медіа, формування уявлення про феномен авторства у блогосфері; опанування знаннями про специфіку блогінгу в українському медіапросторі; знайомство з ключовими концептами та структурою громадянської журналістики; розгляд питань комунікації в цифрових медіа, дискурсивних трансформацій, проблем діалогу в громадянській журналістиці.

1.3. Кількість кредитів: 8 кредитів

1.4. Загальна кількість годин: 240 годин

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Обов'язкова	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
1-й	1-й
Семестр	
1-й, 2-й	1-й, 2-й
Лекції	
32 год.	8 год.
Практичні, семінарські заняття	
32 год.	8 год.
Лабораторні заняття	
0 год.	0 год.
Самостійна робота	
176 год.	224 год.
Індивідуальні завдання	
0 год.	

1.6. Заплановані результати навчання: сформувати навички практичної роботи журналіста з різними форматами цифрових медіа відповідно до сучасних технологічних стандартів; знати специфіку і принципи роботи конвергентного ньюзруму, вміти аналізувати конвергентні медіаповідомлення; володіти навичками менеджменту, продюсування, розробки і реалізації інноваційних проєктів у галузі цифрової журналістики; знайомство з основними принципами і прийомами блогінгу в контексті сучасних комунікаційних технологій, оволодіння навичками роботи журналіста в блогосфері; розробка і реалізація індивідуальних авторських інтернет-проєктів, а саме створення та ведення власних блогів на різних платформах; формування у студентів уявлення про методи і прийоми роботи громадянського журналіста; оволодіння головними інструментами створення онлайн-проєктів у сфері громадянської журналістики; знайомство з ключовими концептами громадянської журналістики, особливостями подачі інформації онлайн, інтерактивним спілкуванням; розробка і реалізація індивідуальних інтернет-проєктів, а саме створення та підготовка до презентації власного онлайн-проєкту з громадянської журналістики.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми, здобувачі повинні набути такі програмні компетентності.

Загальні компетентності:

- ЗК 1 Використання передового вітчизняного та зарубіжного досвіду з метою виконання професійних завдань
- ЗК 2 Здатність навчатися
- ЗК 3 Здатність адаптуватися до нових ситуацій і приймати рішення
- ЗК 4 Уміння працювати в команді
- ЗК 5 Здатність генерувати нові ідеї та ініціювати створення власних проєктів
- ЗК 6 Здатність до критики та самокритики
- ЗК 7 Здатність до управління
- ЗК 8 Креативність, здатність до системного мислення
- ЗК 9 Адаптивність, гнучкість і комунікабельність
- ЗК 10 Наполегливість у досягненні мети
- ЗК 11 Відповідальність за якість виконуваної роботи
- ЗК 12 Толерантність

Фахові компетентності:

- ФК 1 Володіння базовими знаннями в галузі сучасних інформаційних технологій, комунікативістики, концепцій інформаційного суспільства, основ аудіовізуальних медіа та цифрової журналістики, теорій медіа та уміння їх використовувати в професійній діяльності
- ФК 2 Володіння базовими знаннями теоретико-методологічних підходів до системного аналізу медіа та проєктування комунікативних процесів у галузі аудіовізуальних медіа та цифрової журналістики, уміння їх використовувати в професійній діяльності
- ФК 3 Вміння створювати аудіовізуальний контент, розробляти стратегії медіапроєктування та аналізувати комунікативний простір аудіовізуальних медіа та цифрової журналістики
- ФК 4 Здатність до планування, організації та проведення інформаційно-комунікативних кампаній з використанням базових знань в галузі аудіовізуальних медіа та цифрової журналістики

- ФК 5 Використання інструментальних знань щодо управління інформаційними процесами в галузі аудіовізуальних медіа та цифрової журналістики
- ФК 6 Володіння специфікою різних видів аудіовізуального медіадискурсу з метою ефективного виконання професійних завдань
- ФК 7 Вміння створювати інноваційні медіапроекти в галузі аудіовізуальних медіа та цифрової журналістики
- ФК 8 Розуміння ролі цифрової журналістики у суспільстві, відповідальності журналіста та знання журналістських стандартів
- ФК 9 Вміння подавати інформацію в різних мультимедійних форматах, поєднувати аудіальні, візуальні та текстуальні складові медіаповідомлення, володіння сучасними інструментами аудіовізуальної комунікації
- ФК 10 Володіння технологіями цифрової безпеки, навичками роботи журналіста в екстремальних умовах; вміння критично мислити, застосовувати технології фактчекінгу та знання механізмів протидії технологіям медіаманіпуляцій в умовах інформаційних війн

Здобувачі освітньо-професійної програми повинні демонструвати такі програмні результати навчання.

- ПРН 1 Опанування знаннями з основ журналістики, комунікативістики, концепцій інформаційного суспільства, теорій медіа, що сприяють розвитку загальної культури й формують уміння їх використовувати в професійній діяльності у медіасфері
- ПРН 2 Опанування базовими знаннями в галузі сучасних інформаційних технологій, володіння навичками використання програмних засобів і роботи в комп'ютерних мережах, уміння створювати сайти, блоги та гіпертекстові проекти, і використовувати інтернет-ресурси для медіадосліджень
- ПРН 3 Опанування знаннями з основ відеопродакшну (режисура екранних мистецтв, відеозйомка, постпродакшн і моушн-дизайн), візуальних комунікацій та медіамистецтва для створення авторських медіапроектів
- ПРН 4 Опанування фундаментальними знаннями з основ фотомистецтва, кіномистецтва та телемистецтва (теледраматургія, телеінтерв'ю, виробництво телеконтенту та створення авторських телепрограм).
- ПРН 5 Опанування знаннями з основ створення медіадискурсу, функціонування реклами та PR в медіа, механізмів медіавпливу; навички з медіааналітики, медіариторики та медіакритики
- ПРН 6 Опанування знаннями професійних стандартів журналістської роботи, використання у діяльності принципів і норм медіаетики
- ПРН 7 Формування здатності до навчання
- ПРН 8 Формування вміння генерувати нові ідеї та ініціювати створення власних проектів у медіасфері
- ПРН 9 Опанування знаннями фундаментальних наук, що сприяють розвитку загальної культури й формують розуміння причинно-наслідкових зв'язків розвитку суспільства й уміння їх використовувати в професійній діяльності
- ПРН 10 Формування здатності до критики та самокритики
- ПРН 11 Розвиток креативності, здатності до системного мислення
- ПРН 12 Формування адаптивності та комунікабельності
- ПРН 13 Формування наполегливості у досягненні мети
- ПРН 14 Формування відповідальності за якість виконуваної роботи
- ПРН 15 Формування толерантності

2. Тематичний план навчального курсу

Розділ 1. Технології цифрових медіа

Тема 1. Формати і жанри цифрових медіа

Поняття «цифрові медіа» та його синоніми. Тренди цифрових медіа. Універсалізм та спеціалізація. «Універсальний журналіст» (Девід Рендалл): утопія або реальність? Поняття «рід», «вид», «жанр» у цифрових медіа. Жанрова структура цифрових медіа. Формати цифрових медіа. Мультимедійний репортаж, лонгрід, фічер, лайфлогінг, стримінг, відеоблогінг: жанрові різновиди та особливості. Принципи функціонування і розвитку онлайн-видань, інтернет-радіо, веб-телебачення. Дифузія жанрів у цифрових медіа.

Тема 2. Концепт і контент у цифрових медіа

Вибір теми, формату, аудиторії, медіамайданчику для повідомлення в цифрових медіа. Задум матеріалу. Мультимедійні елементи у виробництві цифрового контенту. Особливості візуалізації даних в мережі Інтернет. Види інфографіки. Інтерактивність, висока швидкість підготовки матеріалів та їхнього розповсюдження, оновлення, доступність, прибутковість. Драматургія журналістського матеріалу у цифрових медіа. Фабула. Сюжет. Концепція і конструкція повідомлення в цифрових медіа. Планування і конкретизація робочої ідеї. Story pitch. Технології виробництва мультимедійного контенту в цифрових медіа. Нові професійні стандарти цифрової журналістики.

Тема 3. Платформи та аудиторії цифрових медіа

Феномен інтерактивності та ефект фідбеку як семантичні маркери цифрової журналістики. Соціальна спрямованість цифрової журналістики. Взаємовплив цифрової журналістики та соціальних медіа. Вибір аудиторії та медіамайданчику. Цільова аудиторія цифрових медіа: принципи формування та взаємодії. Специфіка цифрового медіаконтенту в залежності від платформи та аудиторії. Виробник цифрового контенту і аудиторія: стратегії взаємодії. Соціальна та ментальна взаємодія. Інтерактивність, висока швидкість підготовки матеріалів та їхнього розповсюдження, оновлення, доступність, прибутковість. Серіальність і біт-спеціалізація, суспільний запит. Використання фідбеку та соціальних медіа в цифровій журналістиці.

Розділ 2. Конвергентна журналістика

Тема 1. Професійна ідентифікація та статус журналіста конвергентного ньюзруму

Процеси медіаконвергенції: pro et contra. Понятійний апарат конвергентної журналістики. Онлайн-журналістика, конвергентна журналістика, інтернет-журналістика, мультимедійна журналістика, кросмедійна журналістика, мережева журналістика, діджитал-журналістика. Поняття медіаконвергенції та конвергентного ньюзруму. Проблема професійної ідентифікації та статусу журналіста у роботі конвергентного ньюзруму. Кодифікація професійних норм і саморегулювання професійного співтовариства у конвергентній журналістиці. Робота з джерелами інформації у конвергентному ньюзрумі. Специфіка роботи з різними типами джерел (офіційні джерела, приватні особи, конфіденційні джерела). Межі допустимого при зборі інформації. Конфлікт інтересів. Проблема «джинси». Взаємини «журналіст – суспільство» і «журналіст – аудиторія» у роботі конвергентного ньюзруму.

Тема 2. Конвергентні медіа: креативні інновації

Аудіовізуальні можливості цифрової журналістики. Креативність. Інноваційні стратегії. «Командна гра». Загальні принципи спілкування і сприйняття інформації. Тренди цифрової журналістики, віджейство, кураторство. Візуалізація як тренд у сучасних

конвергентних медіа. Інформаційна мода та медіасподівання. Архетипи. Рольові орієнтації журналіста та їхній вплив на жанр журналістського твору у роботі конвергентного ньюзруму. Творчий процес, автор, творча група, редактор, продюсер у конвергентній редакції.

Тема 3. Конвергентна журналістика і критичне мислення

Критичне мислення в конвергентній журналістиці. Професійні фільтри журналіста. Психологія підготовки журналістського твору. Медіапсихологія. Об'єктивність і суб'єктивність. Конвергентна журналістика в добу «постправди»: верифікація, інтерпретація, маніпуляція, фальсифікація. Події, аргументи, коментарі, факти й спостереження, думки й оцінки. Люди і обставини: особливості підготовки інтерв'ю зі складними співрозмовниками, вплив правових регуляторів і норм журналістської роботи. Інтерв'ю як метод отримання інформації та жанр роботи журналіста у конвергентному ньюзрумі. Фактчекінг в конвергентній журналістиці.

Розділ 3. Історія та теорія цифрових медіа

Тема 1. Інформаційне суспільство та культура Веб 2.0

Поняття інформаційного суспільства. Теорії інформаційного суспільства. Мінливі образи Інтернету в 1990–2000-рр.: утопії, страхи, очікування, пов'язані з цифровими технологіями. Поняття трансмедійного сторітелінгу (Transmedia Storytelling). Просування історії через історію: трансмедійні проекти для блогосфери, ТБ та соціальних мереж. Культура Веб 2.0, трансмедійний сторітелінг і блогосфера. Місце блогосфери в культурі Веб 2.0. Ключові поняття і принципи культури Веб 2.0, їхня реалізація. Веб як платформа; синдикація, «mash-up»; призначені для користувача сервіси і призначений для користувача контент; фольксономія; «Longtail»; принцип «мудрості мас». Користувач цифрових медіа як новий тип споживача медійної інформації.

Тема 2. Комунікативні стратегії розвитку цифрових медіа

Визначення поняття «цифрові медіа». Глобалізація, цифрові медіа і соціальні мережі. Цифрові медіа як інструмент соціальних змін. Національна безпека. Інтерактивність і цифрові медіа. Індустрія цифрових медіа. Інформаційна безпека в цифрових медіа. Цифрові медіа як союз інтерактивних комунікаційних технологій і способів доставки електронної інформації, в якому головним посередником є мережа Інтернет. Феномен цифрових медіа. Риси комунікації у віртуальному середовищі: ділове і неформальне спілкування. Політична комунікація; розваги, гра, творчість. Електронна комерція. Особливості вербальних і візуальних текстів в Інтернеті. Проблема культурного перекладу тексту на мову цифрових медіа. Блоги як культурна форма і засіб комунікації. Соціальні, культурні і політичні наслідки популярності мережеских щоденників.

Тема 3. Комунікації в соціальних мережах

Медіапросьюмеризм як тип компетентного медіаспоживання. Медіапросьюмеризм як явище споживчої поведінки. Когнітивні риси медіапросьюмера. Емоційно-ціннісні та поведінкові риси медіапросьюмера. Користувач цифрових медіа як новий тип споживача медійної інформації. Цифрові медіа та мережеский принцип соціальної організації. Наддержавний характер мереж. Проблематика локальних систем як структур, що самоорганізуються. Віртуальні спільноти як нова форма соціальності. Феномен соціальних мереж в культурі 2000-х рр. Основні теоретичні підходи до визначення соціальних мереж. Функції соціальних мереж. Класифікація соціальних мереж в інтернет-середовищі. Приклади популярних соціальних мереж. Суб'єкт-об'єктні відносини в сучасній медіакulturі. Медіапрактика та проблема авторського самовираження. Маніпулятивні та сугестивні прийоми комунікації в соціальних мережах. Засоби

розпізнавання маніпуляцій та запобігання їх впливу на свідомість користувачів соціальних мереж. Діалог у сучасному суспільстві: можливості та обмеження. Спілкування в соціальних мережах: між маніпуляцією і діалогом. Інтерактивність і діалог. Типи діалогу. Проектування нових підходів і практик діалогу в сучасному інформаційному середовищі. Соціальні мережі як джерело інформації. Оперативність та швидкість розповсюдження інформації в соціальних мережах. Методи і прийоми пошуку інформації в соціальних мережах. Верифікація інформації з соціальних мереж: способи та сервіси. Формування інформаційного порядку денного у соціальних мережах. Функція зворотного зв'язку як можливість дослідження громадської думки з суспільно-значущих питань. Вплив лідерів громадської думки на формування інформаційних полів. Ефективні стратегії поширення медіаконтенту. Приклади застосування медіаінструментарію соціальних мереж в українських інтернет-ЗМІ.

Тема 4. Цифрові медіа та виклики сучасної освіти

Виклик Четвертої науково-технічної революції (за матеріалами останнього Давоського форуму) і необхідність радикального повороту в освіті. Застосування соціальних інтернет-мереж в освіті. Освіта 2.0 vs. 3.0 – що це значить? Діалогічне мислення – це те, що потрібно ХХІ століттю? Мультимедійне середовище та збереження суб'єктності. Цифрові медіа та цифрова освіта – що спільного між ними? Вплив соціальних мереж на сучасну освіту. «Цифровий етикет» – що це значить? Перспективи розвитку мультимедійних засобів в освіті. Перспективи розвитку освіти в мультимедійному середовищі. Медіаосвіта: критичне мислення та аналіз медіатекстів.

Розділ 4. Блогінг і громадянська журналістика

Тема 1. Блогінг в українській медіасфері

Поняття «блог», «блогер», «блогінг», «блогосфера»: етимологія та дефініції. Феномен авторства і блоготворчість. Творчість у блогосфері. Авторство у блогосфері. Соціальне значення блогінгу, його зв'язок з вирішенням актуальних проблем суспільства. Соціальне явище авторства в блогосфері. Авторське право у блогосфері. Блоготворчість. Творчість як створення об'єктивно та суб'єктивно нового. Аналіз творчості у блогосфері з точки зору особистісного та людського факторів. Взаємозв'язок особистості та діяльності у блогосфері. Розвиток особистості блогера. Блогер, його характерні риси. Експертна думка автора. Блогінг як спосіб професійного, соціального, громадянського, політичного розвитку людини. Відмінності між професійною журналістикою та блогінгом. Презентація блогерських ідей власного творчого розвитку. Створення акаунту та написання тексту для блогу. Просвітництво як джерело творчості. Просвітницька функція блогінгу. Блогінг і блогосфера як складові українського інформаційного середовища. Особливості медіаринку України, необхідність його реформування. Блогінг в контексті українських ЗМК. Порушення свободи слова та етичних правил у практиці сучасних українських ЗМК. Професійні норми як складова соціальних норм. Зв'язок між етикою та безпекою. Блогінг як втілення свободи слова. Специфіка українських блогерських проєктів. Громадянська позиція автора в блогосфері. «Блогер-громадянин»: характеристика громадянської позиції авторів української блогосфери. Формування етичного кодексу блогера. Правила поведінки блогера. Написання тексту, в якому містяться етичні проблеми досліджуваної сфери. Д/з: Розробити презентацію власних блогерських проєктів «Ми – блогери!». Д/з: 1. Написати просвітницький текст за обраною тематикою і розташувати його на одній з блог-платформ.

Тема 2. Громадянська журналістика в українському медіапросторі

Громадська та громадянська журналістика. Відмінності громадянської журналістики від професійної. Громадянськість як особистісна якість сучасної людини. Громадянськість в

українському суспільстві: історія, сучасність, перспективи. Характерні ознаки сучасного громадянина. Складання звернення до громади з будь-якої проблеми. Соціальна відповідальність лідерів громадської думки. Характеристика громадянської позиції українських журналістів. Просвітницька функція громадянської журналістики. Проблеми української медіасфери. Особливості медіаринку України, необхідність його реформування. Порушення свободи слова та етичних правил у практиці сучасних українських ЗМК. Етичні норми як складова соціальних норм. Зв'язок між етикою та безпекою. Ризики в громадянській журналістиці. Громадянська журналістика як втілення свободи слова. Вправа на занятті: формування кодексу правил громадянського журналіста. Д/з: Написати текст, в якому обґрунтувати етичні правила для власного проєкту громадянської журналістики.

Тема 3. Інтерактивність в блогінгу та громадянській журналістиці

Інтерактивність як характерна ознака сучасної журналістики. Телеконференції, чати, розсилки новин, форуми, коментарі. Спеціальне інтерактивне спілкування – звернення до експертів, учасників події тощо. Антикризові онлайн-комунікації. Поняття кризи. Позитивні та негативні сторони кризових явищ. Зниження рівня дії протиріч. Цільова група в зовнішніх онлайн-комунікаціях. Профілактика кризи. Приготування до комунікації в умовах кризи. Пряма відповідь. Асиметрична відповідь. Гумор та художні прийоми в антикризових комунікаціях. Д/з: Підготувати презентацію власного проєкту з громадянської журналістики. Відкрите заняття з презентації власних журналістських проєктів: тема, ідеї, реалізація задумів, написані твори, враження, відгуки, власні надбання.

Тема 4. Робота з інформацією в блогінгу та громадянській журналістиці

Поняття джерела інформації. Достовірна та недостовірна інформація в блогосфері та громадянській журналістиці. Відкриті джерела. Компетентні джерела. Конфіденційна інформація. Документ як джерело інформації. Документ у вузькому та широкому сенсі. Людина як джерело інформації. Об'єктивність та суб'єктивність інформаційного джерела. Межі компетентності. Предметно-речове середовище як джерело інформації. Межі компетенції автора. Людина як інформаційне джерело в блогінгу. Як розрізнити авторитетні джерела? Експерт. Метод експертного опитування. Межі компетенції експерта. Використання соціальних мереж та блогерських платформ для збору інформації. Збір, аналіз інформації та робота з документами в блогінгу. Збір інформації у відкритих реєстрах та Інтернеті. Спостереження як метод збору інформації. Люди як джерело інформації. Інтерв'ю як джерело інформації. Перевірка та верифікація інформації. Методи роботи з інформацією: аналіз, порівняння, узагальнення, класифікація, аналогізування, моделювання, висновки. Правила безпеки. Цифрова безпека. Д/з. 1. За темою власного проєкту зробити підбірку задокументованих висловлювань людей в блогах, статтях, інтерв'ю, об'єднати у власному тексті та оформити цитування, написати текст (або записати відео) за обраною тематикою з використанням різних типів документів і розташувати його на одній з блог-платформ. 2. Написати авторський журналістський текст за обраною тематикою з використанням українських інформаційних джерел. 2. Познайомитись з будь-яким спеціальним проєктом громадянської журналістики.

Тема 5. Журналістські розслідувальські проєкти в блогосфері та громадянській журналістиці

Розслідування як жанр і метод журналістської діяльності. Характеристика та ознаки журналістського розслідування. Специфіка розслідувальських проєктів у блогосфері. Тематика розслідувань. Гіпотеза розслідування. Кабінетне та польове розслідування. Онлайн-розслідування. Труднощі, перешкоджання і ризики в розслідуваннях. Етика журналістського розслідування. Взаємодія команд з розслідування з традиційною журналістикою та блогосферою. Написання ексклюзивного матеріалу як вступу до

спеціальної статті; перетворення його у нову форму (наприклад, текст у ТВ-репортаж, ютуб-блог тощо). Систематизація даних в журналістському розслідуванні. Хронологія розслідування. Реконструкція подій. Викривлення фактів та надання неточної інформації в розслідуванні. Фактчекінг: перевірка інформації. Сторітелінг розслідування. Розробка та презентація блогерських проєктів адаптації спеціальної журналістики для широкої цільової аудиторії. Д/з: 1. Написати текст для широкої аудиторії на основі розслідування чи іншої форми оприлюдненої спеціальної журналістської роботи і розташувати його на одній з блог-платформ. 2. Створити сторітелінг до журналістського розслідування. 3. За темою власного проєкту знайти та проаналізувати кілька способів організації інтерактивного спілкування з читачами онлайн-ресурсу.

Тема 6. Data-журналістика в громадянських журналістських проєктах

Журналістика відкритих даних. Перспективи розвитку data-журналістики в Україні. Державна підтримка відкритих баз даних. Закон «Про доступ до публічної інформації». Дані як суспільне надбання. Авторське право. Вільні ліцензії. Creative Commons. Відкриті дані в державному управлінні, економіці, політиці, науці, освіті, культурі. Data-журналістика як професія. Статистичні зведення. Графіки. Графи. Списки. Реєстри. Карти. Текст. Цифрові дані. Фото, відео. Збір та обробка даних. Аналіз даних. Технології роботи з даними. Перевірка інформації. Перевірка джерела інформації. Точність даних. Перетворення даних. Візуалізація даних. Інфографіка. Таблиці. Висновки. Прогнозування. Д/з: За темою власного проєкту знайти дані у відкритих джерелах і на основі цих даних написати текст (або зробити відео).

Тема 7. Медіа громад

Ініціатори та власники українських медіа громад: активісти, громадська організація, університет, студентська організація, релігійна громада, профспілка, професійна організація тощо. Цільова аудиторія. Менеджмент. Фінансування. Створення команди медіа громади. Редакційна політика медіа громад. Поєднання вироблення контенту з активізмом. Організація медійних подій. Соціальна база медіа громади. Соціальне партнерство. Співробітники та волонтерство в медіа громади. Залучення аудиторії, інтерактивна взаємодія. Незалежність та підзвітність. Д/з: Познайомитись з проєктами медіа громад (за територіальною, інституціональною чи професійною ознакою) та підготувати презентацію за темою «Медіа громад в Україні».

Тема 8. Актуальні проєкти української громадянської журналістики

Тематичні проєкти української громадянської журналістики. Професійні проєкти. Новинні проєкти. Журналістські розслідування. Диференціація як характерна особливість сучасного інформаційного середовища. Відкритість журналістських робіт та водночас зосередженість на певній цільовій аудиторії. Особливості роботи з професійною цільовою аудиторією. Елітарний характер спеціальної журналістики. Проєкти розслідувань в громадянській журналістиці. Використання спеціальних матеріалів у журналістській роботі; тематичне інтерв'ю; написання журналістських статей на основі бази досліджень; написання ексклюзивного матеріалу як вступу до спеціальної статті; перетворення у нову форму (наприклад, текст у ТВ-репортаж, youtube-блог тощо); проведення журналістського розслідування на основі оприлюдненого профільного розслідування; узагальнення за групою публікацій. Інтеграція, диференціація, аналогізування та моделювання як методи розвитку інформаційної сфери. Вправа на занятті: презентація проєкту у галузі громадянської журналістики з точки зору аналогу для власного проєкту. Д/з: 1. Розробити текст-презентацію існуючого журналістського онлайн-проєкту для українського суспільства або написати іноземною мовою текст-презентацію українського журналістського онлайн-проєкту для іноземної аудиторії).

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п с.	лаб.	інд.	с. р.		л	п с.	лаб.	інд.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. Технології цифрових медіа												
Разом за розділом 1	60	8	8	–	–	44	60	2	2	–	–	56
Розділ 2. Конвергентна журналістика												
Разом за розділом 2	60	8	8	–	–	44	60	2	2	–	–	56
Розділ 3. Історія та теорія цифрових медіа												
Разом за розділом 3	60	8	8	–	–	44	60	2	2	–	–	56
Розділ 4. Блогінг і громадянська журналістика												
Разом за розділом 4	60	8	8	–	–	44	60	2	2	–	–	56
Усього годин	240	32	32	0	0	176	240	8	8	0	0	224

4. Теми семінарських і практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин (денна форма)	Кількість годин (заочна форма)
Розділ 1. Технології цифрових медіа		8	2
1	Формати і жанри цифрових медіа	2	2
2	Мультимедійний репортаж, лонгрід, фічер, лайфлогінг, стримінг, відеоблогінг: жанрові різновиди та особливості	2	–
3	Нові професійні стандарти цифрової журналістики	2	–
5	Платформи та аудиторії цифрових медіа	2	–
Розділ 2. Конвергентна журналістика		8	2
1	Професійна ідентифікація та статус журналіста конвергентного ньюзруму	2	–
2	Аудіовізуальні можливості цифрової журналістики	2	2
3	Творчий процес, автор, творча група, редактор, продюсер у конвергентній редакції	2	–
4	Конвергентна журналістика в добу «постправди»: верифікація, інтерпретація, маніпуляція, фальсифікація	2	–
Розділ 3. Історія та теорія цифрових медіа		8	2
1	Інформаційне суспільство та культура Веб 2.0	2	–
2	Комунікативні стратегії розвитку цифрових медіа	2	–
3	Комунікації в соціальних мережах	2	2
4	Цифрові медіа та виклики сучасної освіти	2	–

	Розділ 4. Блогінг і громадянська журналістика	8	2
1	Блогінг в українській медіасфері	2	–
2	Громадянська журналістика в українському медіапросторі	2	–
3	Робота з інформацією в блогінгу та громадянській журналістиці	2	2
4	Data-журналістика в громадянських журналістських проєктах	2	–
	Разом	32	8

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин (денна форма)	Кількість годин (заочна форма)
1	Розділ 1. Технології цифрових медіа	44	56
	Обрати формат цифрових медіа, розробити і реалізувати авторський медіапроєкт із використанням технологій цифрових медіа		
2	Розділ 2. Конвергентна журналістика	44	56
	Здійснити аналіз конвергентного медіаповідомлення, зробити публікацію із використанням тексту та мультимедійного контенту (авторський текст, фото, відео, аудіо, інфографіка тощо) на платформі Tilda Publishing (https://tilda.cc)		
3	Розділ 3. Історія та теорія цифрових медіа	44	56
	Розробити та захистити авторський інтернет-проєкт, репрезентований в соціальних мережах		
3	Розділ 3. Блогінг і громадянська журналістика	44	56
	Створити та презентувати авторський блог і власний проєкт громадянської журналістики		
	Разом	176	224

6. Індивідуальні завдання

За дисципліною «Цифрова журналістика» індивідуальні завдання не передбачені.

7. Методи контролю

Поточний контроль: усні опитування на заняттях за контрольними програмними питаннями поточної та попередніх тем; мікроконтрольні роботи, що проводяться на початку заняття; оцінювання ступеня активності студентів та якості їхніх відповідей на заняттях; тестові завдання.

Контроль виконання самостійних робіт: перевірка виконання творчих завдань (усна доповідь, есе, індивідуальні та колективні мультимедійні презентації).

Дві контрольні роботи: з розділу 2 «Конвергентна журналістика» та розділу 4 «Блогінг і громадянська журналістика».

Підсумковий контроль (залік): перевірка рівня засвоєння студентами теоретичного та практичного навчального матеріалу в цілому; вміння студента використовувати теоретичні знання при виконанні практичних завдань.

8. Схема нарахування балів

1-й семестр

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання				Залік	Сума
Розділ 1	Розділ 2	Контрольна робота, передбачена навчальним планом	Разом		
Т 1–3	Т 1–3	10	60	40	100
30	20				

2-й семестр

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання				Залік	Сума
Розділ 3	Розділ 4	Контрольна робота, передбачена навчальним планом	Разом		
Т 1–4	Т 1–8	10	60	40	100
30	20				

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка
	для дворівневої шкали оцінювання
90–100	зараховано
70–89	
50–69	
1–49	не зараховано

9. Рекомендована література

Основна література

Розділ 1. Технології цифрових медіа

1. Бакулев Г. П. Массовая коммуникация. Западные теории и концепции. Москва : Аспект-пресс, 2005. 176 с.
2. Гол Д. Онлайн-журналістика / пер. з англ. К. Булкіна. Київ : К.І.С., 2005. 344 с.
3. Иванов Д. В. Виртуализация общества : версия 2.0. Санкт-Петербург : Петербургское Востоковедение, 2002. 217 с.

4. Калмыков А. А., Коханова Л. А. Интернет-журналистика : учеб. пособие. Москва : Юнити-Дана, 2005. 383 с.
5. Кастельс М. Галактика Интернет. Размышления об Интернете, бизнесе и обществе. Екатеринбург : У-Фактория, 2004. 328 с.
6. Почепцов Г. Г. Коммуникативные технологии двадцатого века. Москва : Рефл-бук ; Киев : Ваклер, 1999. 352 с.
7. Уэбстер Ф. Теории информационного общества / пер. с англ. Москва : Аспект Пресс, 2004. 400 с.
8. Яковлев И. П. Ключи к общению. Основы теории коммуникации. 2-е изд., перераб. Санкт-Петербург : Авалон : Азбука-классика, 2006. 238 с.
9. Encyclopedia of New Media : An Essential Reference to Communication and Technology / ed. by Steven G. Jones. Thousand Oaks, CA : Sage Publications, 2003. 532 p.
10. New Media, Old Media / Ed. by Natalie Fenton. London, New Delhi : Journalism & Democracy in the Digital Age. London : SAGE Publications, 2010. 220 p.
11. New Media Language / Ed. by Jean Aitchison and Diana M. Lewis. London ; New York : Routledge, 2004. 209 p.

Розділ 2. Конвергентна журналістика

1. Бакулев Г. П. Конвергенция медиа и журналистика / Г. П. Бакулев. Москва : Ин-т повышения квалификации работников телевидения и радиовещания, 2006. 109 с.
2. Вайшенберг З., Кляйнштойбер Г. Й., Пьорксен Б. Журналістика та медіа : довідник / пер. з нім. П. Демешко та К. Макеев; за загал. ред. В. Ф. Іванова, О. В. Волошенюк. Київ : Центр Вільної Преси, Академія Української Преси, 2011. 529 с.
3. Журналистика и конвергенция : почему и как традиционные СМИ превращаются в мультимедийные / под ред. А. Г. Качкаевой. Москва : Аспект Пресс, 2010. 200 с.
4. Интернет-СМИ : теория и практика : учеб. пособие / под ред. М. М. Лукиной. Москва : Аспект Пресс, 2010. 348 с.
5. Рауе П.-Й., Шнайдер В. Новий посібник з журналістики та онлайн-журналістики / пер. з нім. В. Климченко ; за загал. ред. В. Іванова. Київ : Академія української преси, Центр вільної преси, 2014. 358 с.
6. Олешко Е. В. Конвергентная журналистика : Профессиональная культура субъектов информационной деятельности. Москва : Флинта, 2016. 128 с.
7. Перевалов В. В. Основы интернет-журналистики : учеб. пособие. Моск. гос. ун-т печати имени Ивана Федорова. Москва : МГУП имени Ивана Федорова, 2012. 232 с.
8. Рус-Моль Ш. Журналістика : посібник / пер. з нім. В. Климченко; наук. ред. В. Іванов. Київ : Академія української преси, Центр вільної преси, 2013. 343 с.
9. Convergent Journalism : An Introduction : Writing and Producing Across Media / ed. by Vincent F. Filak. 2nd ed. Amsterdam ; Boston : Focal Press, 2014. 262 p.
10. Jensen K. B. Media Convergence : The Three Degrees of Network, Mass and Interpersonal Communication. London ; New York : Routledge, 2010. 208 p.
11. Lieb T. All the News : Writing and Reporting for Convergent Media. London ; New York : Pearson, 2008. 352 p.
12. Quinn S. Convergent Journalism : The Fundamentals of Multimedia Reporting. New York : Peter Lang Publishing Inc., 2005. 256 p.
13. Fisher D. J., Grant A. E., Wilkinson J. S. Principles of Convergent Journalism. 2nd ed. New York : Oxford University Press, 2012. 320 p.

Розділ 3. Історія та теорія цифрових медіа

1. Айзексон В. Інноватори. Як група хакерів, геніїв та гіків здійснила цифрову революцію. Київ : Наш Формат, 2017. 488 с.
2. Бакулев Г. П. Массовая коммуникация. Западные теории и концепции. Москва : Аспект-пресс, 2005. 176 с.
3. Дебрэ Р. Введение в медиологию / пер. с фр. Москва : Праксис, 2010. 368 с.
4. Дейк Т. А. ван. Язык, познание, коммуникация / пер. с англ. Благовещенск ; М. : ГУ-ВШЭ, 2000. 608 с.
5. Иванов Д. В. Виртуализация общества : версия 2.0. Санкт-Петербург : Петербургское Востоковедение, 2002. 217 с.
6. Кастельс М. Галактика Интернет. Размышления об Интернете, бизнесе и обществе / пер. с англ. Екатеринбург : У-Фактория, 2004. 328 с.
7. Маклюэн М. Понимание медиа : Внешние расширения человека / пер с англ. Москва ; Жуковский : Канон-Пресс-Ц, Кучково Поле, 2003. 462 с.
8. Манович Л. Язык новых медиа / пер. с англ. Москва : Ад Маргинем, 2016. 400 с.
9. Новые медиа : социальная теория и методология исследования : словарь-справочник / отв. ред. О. В. Сергеева, О. В. Терещенко. Санкт-Петербург : Алетей, 2015. 264 с.
10. Encyclopedia of New Media : An Essential Reference to Communication and Technology / ed. by Steven G. Jones. Thousand Oaks, CA : Sage Publications, 2003. 532 p.
11. New Media, Old Media / ed. by Natalie Fenton. London, New Delhi : Journalism & Democracy in the Digital Age. London : SAGE Publications, 2010. 220 p.
12. New Media Language / ed. by Jean Aitchison and Diana M. Lewis. London ; New York : Routledge, 2004. 209 p.

Розділ 4. Блогінг і громадянська журналістика

1. Гресько О. В. Роль і місце громадянської журналістики у процесі творення новин // Держава та регіони. Серія: Соціальні комунікації. 2015, № 2 (22). С. 76–80.
2. Журналистское расследование : История метода и современная практика / под ред. А. Д. Константинова. Санкт-Петербург : «Издательский дом Нева» ; Москва : ОЛМА-ПРЕСС, 2003. 480 с.
3. Засоби масової інформації : професійні стандарти, етика та законодавчі норми : наук. видання / укл. : Т. Петрів, А. Сафаров, В. Сюмар, О. Чекмишев О. Київ : Ніч лава, 2006. 100 с.
4. Здоровега В. Й. Теорія і методика журналістської творчості : підручник. 2-ге вид., перероб. і допов. Львів : ПАІС, 2004. 268 с.
5. Кузнецов И. Н. Информация : сбор, защита, анализ : учеб. пособие для вузов / И. Н. Кузнецов. — М. : ООО Изд-во Яуза, 2001. — 320 с.
6. Ла Рош, фон В. Вступ до практичної журналістики : навч. посібник / пер. з нім В. Климченка, А. Баканова; за заг. ред. В. Ф. Іванова та А. Коль. Київ : АУП, 2005. 229 с.
7. Ноель-Нойманн Е. Громадська думка // Публіцистика. Масова комунікація : Медіа-енциклопедія / за заг. ред. В. Ф. Іванова. Київ : Академія Української Преси, Центр Вільної Преси, 2007. С. 115–128.
8. Соціальні мережі як інструмент взаємовпливу влади та громадянського суспільства : монографія / О. С. Онищенко, В. М. Горovий, В. І. Попик та ін. Київ : НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського, 2014. 260 с.

9. Халер М. Пошук і збір інформації : навч. посібник / пер. з нім. за загал. ред. В. Ф. Іванова та А. Коль. Київ : Академія Української Преси, Центр Вільної Преси, 2006. 308 с.
10. Хитров А. Блог как феномен культуры // Журнал социологии и социальной антропологии. 2007. Т.10. С. 66–76.
11. Birley S. How to Be a Blogger and Vlogger in 10 Easy Lessons : Learn how to create your own blog, vlog, or podcast and get it out in the blogosphere! Cumbria, UK : Walter Foster Jr ; Spi edition, 2016. 64 p. (Super Skills).
12. Hernandez R. K., Rue J. The Principles of Multimedia Journalism : Packaging Digital News . New York ; London : Routledge, 2015. 232 p.

Допоміжна література

1. Калмыков А. Интерактивная гипертекстовая журналистика в системе отечественных СМИ / под ред. В. С. Хелемендика. Москва : Изд-во ИПК работников ТВ и РВ, 2009. 84 с.
2. Фатеева Н. А. Контрапункт интертекстуальности, или Интертекст в мире текстов. Москва : Агар, 2000. 280 с.
3. Фукуяма Ф. Наше постчеловеческое будущее : Последствия биотехнологической революции / пер. с англ. М. Б. Левина. Москва : АСТ, 2004. 349 с. (Сер. «Philosophy»).
4. Шарков Ф. И. Интерактивные электронные коммуникации (возникновение «Четвертой волны») : учеб. пособие. 2-е изд. Москва : Дашков и Ко, 2010. 260 с.
5. Bell D. J., Loader B. D., Pleace N., Schuler D. Cyberculture : The Key Concepts. London ; New York : Routledge, 2004. 288 p. (Routledge Key Guides).
6. Crystal D. Language and the Internet. 2nd ed. Cambridge : Cambridge University Press, 2006. 316 p.
7. International Handbook of Internet Research / ed. by Jeremy Hunsinger, Lisbeth Klastrup, Matthew Allen. London : Springer, 2010. 512 p.

10. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відеолекції, інше методичне забезпечення

Розділ 1. Технології цифрових медіа

1. Canadian Science and Technology Historical Association. URL : <http://www.er.uqam.ca/nobel/r20430/ahstc-cstha/english/home.html> (дата звернення: 25.08.2020).
2. Center for Digital Discourse and Culture. URL : <http://www.cddc.ut.edu/index2.html> (дата звернення: 25.08.2020).
3. DocLab Award for Digital Storytelling. URL : <http://highrise.nfb.ca/> (дата звернення: 25.08.2020).
4. Electronic Labyrinth. URL : <http://jefferson.village.virginia.edu/elab/elab.html> (дата звернення: 25.08.2020).
5. e-Society. URL : <http://www.london.edu/e-society/> (дата звернення: 25.08.2020).
6. FILE PRIX LUX : New Media Electronic Language International Festival. URL : <http://www.file.org.br/> (дата звернення: 25.08.2020).
7. Popular Culture and Social Theory Resources. URL : www.theory.org.uk (дата звернення: 25.08.2020).
8. Race, Gender, and Ethnicity in Media (Cyberspace Section). URL : <http://www.uiowa.edu/~commstud/resources/gendermedia/cyber.html> (дата звернення: 25.08.2020).

9. Science and Technology Policy Research (SPRU). URL : <http://www.sussex.ac.uk/spru/> (дата звернення: 25.08.2020).
10. The History and Development of Multimedia. URL : <http://people.ucalgary.ca/~edtech/688/hist.htm> (дата звернення: 25.08.2020).
11. The Internet : an ethnographic approach. URL : <http://thnonet.gold.ac.uk/links.htm> (дата звернення: 25.08.2020).

Розділ 2. Конвергентна журналістика

1. Медіапроект Накіпіло. URL : <http://nakipelo.ua/long-read/> (дата звернення: 25.08.2020).
2. Образовательный журнал платформы для создания сайтов Tilda Publishing. Практические руководства по дизайну и маркетингу для цифровых проектов. URL : <https://tilda.cc> (дата звернення: 25.08.2020).
3. Проект «Новое Время». URL : <http://nv.ua/ukr/project.html> (дата звернення: 25.08.2020).
4. Electronic Literature Organization Official site. URL : <http://directory.eliterature.org/> (дата звернення: 25.08.2020).
5. European Program in Media, Communication and Cultural Studies. URL : <http://www.mediastudieseurope.net> (дата звернення: 25.08.2020).
6. International Association for Media and Communication Research (IAMCR). URL : <http://www.humfak.auc.dk> (дата звернення: 25.08.2020).
7. Lustrum – онлайн-журнал про людей, культуру та світ. URL : <http://www.lustrum.com.ua/> (дата звернення: 25.08.2020).
8. Media Center (Internet Journal). URL : <http://edu.km.ru/mcenter> (дата звернення: 10.06.2019).
9. Mediamente. Biblioteca digitale. URL : <http://www.mediamente.rai.it/english/bibliote/intervis/g/garcia.htm> (дата звернення: 25.08.2020).
10. ТСН special-projects. URL : <https://tsn.ua/special-projects/spaceoddiy> (дата звернення: 25.08.2020).
11. The New York Times Company. URL : http://www.nytimes.com/interactive/2014/06/13/sports/worldcup/world-cup-balls.html?ref=multimedia&_r=0 (дата звернення: 25.08.2020).
12. The New York Times Company. URL : <http://www.nytimes.com/projects/2013/high-rise/> (дата звернення: 25.08.2020).

Розділ 3. Історія та теорія цифрових медіа

1. Лапина-Кратасюк Е. Особенности новых медиа URL : <https://postnauka.ru/video/38005> (дата звернення: 25.08.2020).
2. Добро пожаловать – web 4.0. URL : <https://eveda.wordpress.com/2010/10/01/%D0%B4%D0%BE%D0%B1%D1%80%D0%BE-%D0%BF%D0%BE%D0%B6%D0%B0%D0%BB%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D1%82%D1%8C-%E2%80%93web-4-0/> (дата звернення: 25.08.2020).
3. Соломадин И. Образование 2.0 : Индивидуальная траектория, особая среда и равноправие участников. URL : <http://blog.schoolchampion.in.ua/2011/07/obrazovaniye-2-0/> (дата звернення: 25.08.2020).
4. Соломадин И. Новые медиа : между манипуляцией и диалогом. URL : https://issuu.com/mediatopos2/docs/media-studies-for-site__2_ (дата звернення: 25.08.2020).

5. Соловьяненко Д. В. Ключевые принципы веб 2.0. URL : <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/6913/22-Solovyvanenko.pdf?sequence=1> (дата звернення: 25.08.2020).
6. О'Рейлі Т. Що таке веб 2.0. URL : <https://www.rulit.me/books/shcho-take-veb-2-0-read-250163-1.html> (дата звернення: 25.08.2020).
7. Сервисы web 2.0. Презентация URL : <https://ppt-online.org/90106> (дата звернення: 25.08.2020).
8. Новые медиа и сетевой принцип социальной организации. URL : <http://www.towave.ru/pub/pravila-vzaimodeistviya-v-sotsialnykh-media.html> (дата звернення: 25.08.2020).
9. Надгосударственный характер сетей. URL : <http://www.belaruspartisan.org/m/opinions/208145> (дата звернення: 25.08.2020).
10. Виртуальные сообщества как новая форма социальности: виртуальное общество? URL : <http://www.rae.ru/monographs/23-644> (дата звернення: 25.08.2020).
11. Филь М. Влияние феномена социальных сетей на процессы самоорганизации общества. URL : <http://niisocio.ru/press-centr/nauchnye-stati/142-vliyanie-fenomena-otsialnykh-setej-na-protsessy-samoorganizatsii-obshchestva> (дата звернення: 25.08.2020).
12. Jenkins H. Transmedia Storytelling. URL : http://henryjenkins.org/2007/03/trans-media_storytelling_101.html (дата звернення: 25.08.2020).
13. Virtual Society? URL : <http://virtualsociety.sbs.ox.ac.uk/> (дата звернення: 25.08.2020).

Розділ 4. Блогінг і громадянська журналістика

1. Блоги всеукраїнських інтернет-видань. URL : <http://www.pravda.com.ua/>, <http://24tv.ua/>, <http://www.radiosvoboda.org/>, <http://www.hromadske.tv/air/efir/>, <http://zik.ua/>, <http://www.galychyna.if.ua/>, <http://report.if.ua/>, <http://gk-press.if.ua/> (дата звернення: 25.08.2020).
2. Дзеркало тижня. URL : <http://dt.ua/> (дата звернення: 25.08.2020).
3. Журналістика даних : посібник. Громадянська журналістика даних. URL : <http://texty.org.ua/pg/chapter/newsmaker/read/40161/41883> (дата звернення: 25.08.2020).
4. Половинчак Ю. М. Особливості функціонування української блогосфери URL : http://seanewdim.com/uploads/3/2/1/3/3213611/polovynchak_y._features_of_functioning_of_ukrainian_blogosphere.pdf (дата звернення: 25.08.2020).
5. Ткаченко І., Фенько Н., Фомін Є. Професійні основи блогера. URL : <http://uhrf.org/download/32.pdf> (дата звернення: 25.08.2020).
6. Українська блогосфера. URL : <http://blogosphere.com.ua/> (дата звернення: 25.08.2020).
7. Фактор внутрішнього цензора. URL : http://www.telekritika.ua/redpolitics/2012-02-24/69839?theme_page=160& (дата звернення: 25.08.2020).
8. Центр демократії та верховенства права. URL : <http://cedem.org.ua/> (дата звернення: 25.08.2020).
9. Шенкнех М. Українська блогосфера : хто, коли, навіщо? // MIXARIUM. URL : <https://mixarium.wordpress.com/2017/01/14> (дата звернення: 25.08.2020).
10. Як нові медіа змінили журналістику. URL : <http://newmedia2016.digital-books.ru/> (дата звернення: 25.08.2020).